

KPO – NIEZDANA MATURA Z PLANOWANIA

ALEKSANDER ŚNIEGOCKI,
ZOFIA WETMAŃSKA, IZABELA ZYGMUNT

WARSZAWA 2021

WiseEuropa

ul. Królewska 2/26 , 00-065 Warszawa
t.: +48 22 513 14 18 // e.: office@wise-europa.eu

Spis treści

1. Wstęp	2
2. Uwagi do projektu KPO.....	2
Uwagi przekrojowe	3
Uwagi sektorowe.....	4
3. WiseEuropa o odbudowie gospodarki po pandemii COVID-19.....	5
Aneks 1: Treść uwag zgłoszonych przez WiseEuropa i ocena ich wdrożenia	0

1. Wstęp

W ramach negocjacji dotyczących podziału środków z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania odporności Polska uzyskała dostęp do 23,9 mld EUR w formie bezzwrotnych dotacji i 34,2 mld EUR w formie pożyczek na lata 2021-2026, stając się tym samym jednym z największych beneficjentów Instrumentu. Wypłata tych środków uwarunkowana jest jednak przedstawieniem do końca kwietnia 2021 r. Krajowego Planu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Projekt polskiej wersji tego dokumentu rząd Mateusza Morawieckiego przedstawił do konsultacji publicznych pod koniec lutego 2021 r., umożliwiając zgłaszanie uwag do 2 kwietnia 2021 r. W tym okresie strona społeczna zgłosiła ponad 5,5 tys. uwag do dokumentu. Po miesiącu prac nad ich uwzględnieniem, 30 kwietnia KPO został przyjęty przez Radę Ministrów, a 3 maja przesłany do Komisji Europejskiej. W ostatecznej wersji KPO stanowi strategię wydatkowania 23,9 mld EUR z części grantowej, i 12,1 mld EUR (z 34,2 mld EUR) z części pożyczkowej.

Teraz KE ma dwa miesiące na ocenę polskiego Planu Odbudowy na podstawie jedenastu kryteriów określonych w załączniku V rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.¹ Następnie, w ciągu 4 tygodni od przekazania decyzji przez KE, swoją akceptację muszą przedstawić przedstawiciele pozostałych Państw UE. Zgoda Rady umożliwi przekazanie Polsce pierwszych funduszy z Instrumentu na Rzecz Odbudowy (13% prefinansowania).

Finalny tekst, który strona Polska wysłała do KE, istotnie różni się od tego, który rząd przedstawił w lutym do konsultacji. Wiele uwag zgłoszonych przez stronę społeczną, w tym ekspertów WiseEuropa, zostało faktycznie uwzględnionych. Jednak strategiczne wady planu, które zidentyfikowaliśmy w marcu 2021 w publikacji „Podróż bez kompasu” na podstawie analizy projektu KPO,² w większości przypadków pozostają aktualne także w odniesieniu do ostatecznej wersji dokumentu.

Poniżej przedstawiamy naszą ocenę tego, czy i w jakim stopniu uwagi, które złożyliśmy w ramach konsultacji, dotyczące zarówno wyzwań przekrojowych, jak i procesów transformacyjnych (dekarbonizacja gospodarki), zostały uwzględnione w finalnej wersji dokumentu z 30 kwietnia. W aneksie przedstawiamy szczegółowe uzasadnienie naszej oceny.

2. Uwagi do projektu KPO

Uwagi zgłoszone przez WiseEuropa w ramach konsultacji publicznych objęły:

- uwagi przekrojowe, które wymagają wdrożenia zmian strukturalnych na poziomie całego dokumentu

oraz

- uwagi sektorowe, które wynikają z konieczności dostosowania zaproponowanych przez rząd działań tak, aby tempo i skala dekarbonizacji poszczególnych sektorów pozwoliły na osiągnięcie unijnych celów redukcji emisji na 2030 i 2050 r.

Nasze rekomendacje opierały się zarówno na analizie wytycznych przygotowanych przez Komisję Europejską dotyczących struktury KPO,³ jak i ekspertyzie WiseEuropa dotyczącej wyzwań i szans wynikających z procesu dekarbonizacji Polskiej gospodarki w perspektywie 2050 r.⁴

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021R0241&from=EN#d1e32-56-1>

² https://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2021/03/Podroz_bez_kompasu.pdf

³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/3_en_document_travail_service_part1_v3_en_0.pdf

⁴ http://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2019/03/Nowe_otwarcie_Polska_zeroemisyjna.pdf

Uwagi przekrojowe

Poniżej przedstawiamy streszczenie uwag zgłoszonych przez WiseEuropa na podstawie analizy projektu KPO z lutego 2021 oraz naszą ocenę tego, czy i w jakim stopniu zostały one uwzględnione w dokumencie wysłanym przez rząd na początku maja 2021 do KE – [Rating WiseEuropa](#).

Treść uwagi

Rating WiseEuropa

Plan reform w KPO powinien zakładać **wdrożenie i aktualizację istotnych dokumentów strategicznych**, tak by odzwierciedlały one długoterminowe unijne cele klimatyczne, tj. cel redukcji emisji (55%) do 2030 r. oraz cel neutralności klimatycznej dla UE do 2050 r. Wdrażanie KPO na podstawie dokumentów nieuwzględniających tych celów stwarza ryzyko nieefektywnej alokacji środków i wdrażania reform nieodpowiadających wyzwaniom.

C

W dokumencie powinny również zostać określone **precyzyjne wskaźniki**, za pomocą których będzie mierzony **wkład w zieloną i cyfrową transformację**. Wskaźniki te powinny być transparentnie stosowane przy wyborze projektów, które uzyskają wsparcie.

C

W projekcie KPO przewidziano wsparcie dotacyjne dla wielu kategorii działań, które powinny zostać objęte **wsparciem pożyczkowym**. Rewizja dokumentu pod tym kątem pozwoli uwolnić środki na niezbędne, strategiczne inicjatywy wymagające większego wsparcia ze strony sektora publicznego.

B

Wsparcie z KPO nie powinno również być kierowane na inwestycje, które mogą zostać skuteczniej sfinansowane z **innych źródeł unijnych**.

B-

Wreszcie, w KPO muszą zostać zagwarantowane **transparentne, czytelne metody i kryteria wyboru projektów**, które powinny zostać zastosowane także do projektów wymienionych w ramach tzw. list indykatywnych.

C

Niezbędne jest także doprecyzowanie warunków, na jakich środki z KPO mogą wspierać inwestycje związane z gazem ziemnym: wykluczenie gazu z zakresu wsparcia dla przedsiębiorstw na poprawę efektywności energetycznej i OZE, a także **ustalenie maksymalnego udziału inwestycji gazowych i wprowadzenie wymogu uzasadnienia objęcia ich wsparciem** w przypadku działań dotyczących inwestycji w źródła ciepła i chłodu w systemach ciepłowniczych i efektywność budynków mieszkalnych oraz we wszelkich innych działaniach, gdzie KPO dopuszcza wsparcie dla inwestycji opartych na gazie ziemnym.

C

Ponadto dla wszystkich działań ujętych w KPO powinna zostać przeprowadzona **szczegółowa ocena zgodności z zasadą "nie czyni poważnych szkód"**.

C

Ocena końcowa

C

Uwagi sektorowe

Poniżej przedstawiamy streszczenie uwag zgłoszonych przez WiseEuropa na podstawie analizy projektu KPO z lutego 2021 oraz naszą ocenę tego, czy i w jakim stopniu zostały one uwzględnione w dokumencie wysłanym przez rząd na początku maja 2021 do KE – [Rating WiseEuropa](#).

Treść uwagi

Rating WiseEuropa

W sektorze energetyki w punkcie dotyczącym poprawy warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii niezbędne jest precyzyjne określenie celów i kierunku zapowiadanej reformy dotyczącej lądowej energetyki wiatrowej, odzwierciedlające istotną rolę, jaką ma ona do odegrania w transformacji energetycznej Polski. Wsparcie dla wielkoskalowych inwestycji w OZE udzielane morskiej energetyce wiatrowej powinno być jasno ograniczone do rozbudowy infrastruktury portowej.

A

W obszarze **zielonej transformacji miast KPO** powinien skoncentrować wsparcie na mniejszej liczbie interwencji przynoszących największe efekty środowiskowe, bądź ukierunkować wsparcie na projekty zintegrowane, przy czym należy jasno rozgraniczyć rodzaje interwencji wspierane z KPO i z innych środków unijnych.

B-

W sektorze budynków **zmiany w programie „Czyste Powietrze”** powinny obejmować wykluczenie wsparcia dla inwestycji opartych na węglu oraz ujednoczenie zasad wsparcia dla źródeł wykorzystujących gaz ziemny - powinny one być takie same dla przedsięwzięć wspieranych ze środków KPO i środków NFOŚiGW.

C

Wszystkie interwencje dotyczące **termomodernizacji budynków publicznych** (szkoły, obiekty dla lokalnej społeczności) powinny zakładać taki sam, wysoki poziom ambicji, tj. prowadzić do osiągnięcia przez te budynki standardu budynków pasywnych.

C

W sektorze przemysłu wsparcie na poprawę efektywności energetycznej i rozwój OZE w przedsiębiorstwach powinno być udzielane ze środków pożyczkowych, natomiast wsparciem dotacyjnym powinny zostać objęte **pilotaże innowacyjnych zeroemisyjnych technologii przemysłowych**. Wsparcie w zakresie przemysłu dla gospodarki niskoemisyjnej nie powinno być ograniczone do obszarów transportu i energetyki, ale powinno obejmować także inwestycje w zeroemisyjne technologie w innych dziedzinach.

B

W sektorze transportu środki na rozwój transportu szynowego powinny zostać udostępnione także samorządom realizującym **inwestycje w transport szynowy w miastach**.

B-

Ocena końcowa

B-

3. WiseEuropa o odbudowie gospodarki po pandemii COVID-19

Instytut WiseEuropa przygotował serię publikacji poświęconych odbudowie gospodarki po pandemii COVID-19. Zawierają one zarówno 1) ocenę tego, jak proponowane przez rząd rozwiązania wpływają na zdolność polskiej gospodarki do przeciwdziałania potrójnemu kryzysowi: zdrowotnemu, ekonomicznemu oraz klimatycznemu; jak i 2) rekomendacje dotyczące działań, których wdrożenie umożliwiłoby wykorzystanie dostępnych środków na odbudowę gospodarki jako dźwigni rozwojowej dla Polski.

Ponadto, eksperci WiseEuropa co miesiąc przygotowują Polish Sustainable Recovery Monitor. W Monitorze znajdują się najważniejsze informacje dotyczące działań podejmowanych w poszczególnych sektorach w odpowiedzi na kryzys ekonomiczny oraz wyzwanie niskoemisyjnej transformacji gospodarki po pandemii.

Aby otrzymać najnowsze wydanie Monitora wystarczy wysłać e-mail na: monitor@wise-europa.eu

Analizy WiseEuropa dot. odbudowy gospodarki po pandemii COVID-19

- Podróż bez kompasu. Ocena projektu KPO z lutego 2021r. https://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2021/03/Podroz_bez_kompasu.pdf
- Green Recovery Tracker: Poland <https://www.greenrecoverytracker.org/country-reports/poland>
- Europejskie planu odbudowy: krajowe cele – wspólne wyzwania <https://wise-europa.eu/2021/02/11/europejskie-plany-odbudowy-krajowe-cele-wspolne-wyzwania/>
- Rola banków w zielonej odbudowie gospodarki po pandemii COVID-19 <http://wise-europa.eu/2021/01/18/rola-bankow-w-zielonejodbudowie-gospodarki-po-pandemii-covid-19-wiseeuropa-insightdla-santander-bank-polska/>
- Zielona Odbudowa. Od kryzysu do realnej zmiany <http://wise-europa.eu/2020/11/09/zielona-odbudowa-od-kryzysudo-realnej-zmiany-2/>
- Orzeł z popiołów. Gospodarka po COVID-19 <http://wise-europa.eu/2020/04/28/jak-wyprowadzic-gospodarkepolski-na-prosta-po-epidemii-covid-19-o-covid-19>
- Polish Sustainable Recovery Monitor <http://wise-europa.eu/en/polish-sustainable-recovery-monitor-2/>
- Energy Policy Tracker: Poland <https://www.energypolicytracker.org/country/poland>

Wszystkie publikacje dostępne są na: <https://wise-europa.eu/odbudowa-po-covid-19/>

Kontakt: Zofia Wetmańska, Starsza Analityczka WiseEuropa, zofia.wetmanska@wise-europa.eu

Aneks 1: Treść uwag zgłoszonych przez WiseEuropa i ocena ich wdrożenia

Treść uwagi do projektu KPO z 26.02.2021	Uzasadnienie uwagi	Ocena wdrożenia uwag w KPO (ocena wersji z 30.04.2021)
Uwagi przekrojowe		
Strategie		
<p>Plan reform powinien przewidywać wdrożenie następujących strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Krajowa Strategia Niskoemisyjna (Strategia Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie) (komponent B) • Długoterminowa Strategia Renowacji (komponent B) • Krajowa Strategia Zrównoważonego Finansowania (komponent B) <p>a także aktualizację Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. (komponent B) oraz Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku tak, żeby założenia przyjęte w tych dokumentach były adekwatne do wymogów określonych przez unijny cel redukcji emisji (55%) do 2030 r. oraz cel neutralności klimatycznej dla UE do 2050 r.</p> <p>Plan powinien też uwzględniać perspektywę aktualizacji warunków wdrażania inwestycji w kolejnych latach w oparciu o zaktualizowane strategie sektorowe.</p>	<p>Brak dokumentów strategicznych uwzględniających długoterminowe unijne cele klimatyczne i wynikające z nich regulacje wymuszające szybsze redukcje gazów cieplarnianych stwarza ryzyko nieefektywnej alokacji środków i wdrażania połowicznych reform (np. zbyt powolna rozbudowa infrastruktury energetycznej dla zeroemisyjnych nośników energii, przeinwestowanie w infrastrukturę gazową i niedoinwestowanie w poprawę efektywności energetycznej, opóźnione dostosowanie rynku finansowego do oczekiwanych zmian w gospodarce). Pilne dostosowanie strategicznych ram polityki energetycznej oraz pozostałych polityk sektorowych umożliwi skorygowanie działań realizowanych w ramach KPO oraz wykorzystania pozostałych środków unijnych i krajowych w kolejnych latach.</p>	<p>Mamy wątpliwość, czy rating polskiego Planu w tej kategorii będzie pozytywny. W przypadku Polski, jednym z głównych dokumentów, stanowiących punkt odniesienia dla planowanych działań w KPO w obszarze niskoemisyjnej transformacji jest Polityka Energetyczna Polski do 2040 r. (PEP2040). Założenia przyjęte przez PEP2040 nie uwzględniają jednak skali i tempa zmian zachodzących w UE, w tym konieczności osiągnięcia celu redukcji emisji w 2030 r. na poziomie 55% i dekarbonizacji gospodarki w perspektywie roku 2050, a Plan reform zaproponowany w KPO ani nie przewiduje aktualizacji PEP2040 i dokumentów sektorowych, ani wdrożenia przekrojowej strategii dekarbonizacji gospodarki – Krajowej Strategii Niskoemisyjnej.</p> <p>KPO nie tylko nie uwzględni konieczności wdrożenia strategicznych reform, które umożliwiłyby wykorzystanie transformacyjnego potencjału dostępnych środków, lecz także zawiera zapisy wprost sprzeczne z celami polityki klimatycznej UE, w tym m.in. zapis dot. odchodzenia od wydobywania węgla kamiennego w horyzoncie 2049 r., które stanowią punkt odniesienia dla wdrażanych reform i inwestycji.</p>

Warunki klimatyczne:

W KPO należy zdefiniować wskaźniki wpływu poszczególnych inwestycji na środowisko. Powinny one być stosowane przy wyborze typów działań i konkretnych projektów, które zostaną objęte wsparciem w ramach puli środków przeznaczonych na cele klimatyczne.

Zarazem powinny zostać określone warunki brzegowe dla tych wskaźników zgodne z zasadą DNSH, które dana inwestycja powinna spełnić, aby uzyskać wsparcie ze środków KPO.

W przypadku inwestycji oznaczonych w 100% przyczyniających się do celu klimatycznego wsparciem powinny zostać objęte jedynie inwestycje zgodne z europejską taksonomią zrównoważonego finansowania.

Ponadto konieczne jest wdrożenie szczegółowej analizy każdej z reform i inwestycji pod kątem oceny realizacji zasady DNSH. W obecnym kształcie w ramach KPO zostały przewidziane inwestycje, których opis może sugerować, że naruszają one warunki określone przez DNSH, w tym:

- A2.2.1 Program wsparcia rozwoju nowych technologii na potrzeby gospodarki (wsparcie czystych technologii węglowych – bez doprecyzowania o jakie technologie chodzi)
- B1. Poprawa efektywności energetycznej gospodarki

KPO przy określeniu przedmiotu wsparcia inwestycyjnego nie odnosi się do europejskiej Taksonomii zrównoważonego finansowania, co przy braku dodatkowych wytycznych dot. wymogów klimatycznych dla poszczególnych inwestycji rodzi ryzyko wsparcia projektów niezgodnych z zasadą DNSH i nie wpisujących się w proces zielonej transformacji.

W wysłanej wersji nie zostały zdefiniowane wskaźniki wpływu inwestycji na środowisko – opis poszczególnych inwestycji nie zawiera warunków środowiskowych, które dana inwestycja powinna spełnić, aby uzyskać wsparcie z KPO. W żadnym przypadku zapisy określające rodzaj inwestycji nie odnoszą się do kryteriów technicznych określonych w europejskiej taksonomii zrównoważonego finansowania.

Ocena DNSH została przedstawiona jedynie na poziomie ogólnym i odnosi się w sposób wybiórczy do poszczególnych inwestycji. Obowiązek analizy zgodności inwestycji z DNSH został w wielu przypadkach przełożony na etap operacjonalizacji KPO – KPO rekomenduje uwzględnienie zasady DNSH w warunkach wyboru projektów.

Plan nadal przewiduje inwestycje, które, w obliczu braku szczegółowych wytycznych, potencjalnie mogą naruszać zgodność z DNSH, w tym:

- A1.2.2. Wsparcie przygotowania terenów inwestycyjnych pod potrzeby inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki - *ryzyko przekształcania terenów leśnych i cennych przyrodniczo w duże działki inwestycyjne*
- E2.1.1. Linie kolejowe oraz E2.2.1. Bezpieczeństwo transportu – *ryzyko nieprzestrzegania zapisów dyrektywy OOS i niszczenia cennych przyrodniczo obszarów podczas realizacji liniowych inwestycji transportowych w związku z niedostosowaniem polskich przepisów krajowych do wymogów UE*
- B3.1.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich, w tym przez realizację wielofunkcyjnych inwestycji hydrotechnicznych – *inwestycje dotyczące zwiększenia retencji skupiają się na budowie nieefektywnej i szkodliwej przyrodniczo infrastruktury hydrotechnicznej, zamiast zalecanych przez KE rozwiązań ekosystemowych (nature-based solutions). Wsparcie w ramach tej inwestycji powinno być ukierunkowane na naprawę funkcjonowania*

(potencjalne szerokie zastosowanie technologii gazowych)

- B2.1.1 Rozwój technologii wodorowych i paliw alternatywnych – adnotacja dot. demarkacji celu B2 z innymi źródłami finansowania
- E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska (pojazdy na gaz ziemny)

systemów melioracyjnych, natomiast budowa zbiorników na ciekach wodnych powinna być wykluczona.

Wskaźniki:

Konieczne jest uzupełnienie dokumentu o listę przekrojowych wskaźników rezultatu interwencji (w tym zwłaszcza wskaźników rezultatu istotnych z punktu widzenia celów zielonej i cyfrowej transformacji), a następnie korekta listy inwestycji oraz przypisanych do nich alokacji z uwzględnieniem ich wpływu na osiągnięcie tych wskaźników.

Ograniczony zestaw mierzalnych wskaźników dla całego KPO przekłada się na brak spójności w definiowaniu celów dla poszczególnych reform i inwestycji zapisanych w Planie. Wskaźniki ilościowe skupiają się głównie na produktach działań (np. przyjęte akty prawne, budynki poddane termomodernizacji, wsparte firmy lub miasta), pomijają jednak ich ostateczne rezultaty (poprawa efektywności administracji, zmniejszenie zużycia energii pierwotnej, zwiększenie udziału OZE itp.). Dotyczy to w szczególności działań w zakresie zielonej transformacji (brak informacji o wpływie działań na poziom emisji, zużycia energii, produkcji energii ze źródeł odnawialnych) oraz cyfryzacji (brak informacji o skali poprawy e-kompetencji czy zakładanych efektach inwestycji w zakresie e-administracji). W obecnym kształcie Plan nie próbuje określić, w jakim stopniu poszczególne działania będą przekładały się na realizację jego celów ogólnych i szczegółowych.

Kryteria oceny Planów określone w rozporządzeniu ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, pozwolą na weryfikację nie tylko tego, czy KPO umożliwi odbudowę potencjału rozwojowego utraconego w wyniku pandemii, lecz także czy działania w nim określone pozwolą na uodpornienie gospodarki na wyzwania przyszłości, w tym zmianę klimatu i cyfrową transformację. Tym samym, Komisja będzie oceniała także, czy realizacja KPO przyczyni się do osiągnięcia celów UE na rok 2030 w dziedzinie klimatu, przy jednoczesnym osiągnięciu celu neutralności klimatycznej Unii do 2050 r (kryterium 2.5, Załącznika V do Rozporządzenia).

Zapisy KPO nie zostały jednak uzupełnione o listę wskaźników rezultatu interwencji, zatem nadal nie można określić w jakim stopniu poszczególne działania, czy cały Plan będą przekładały się na realizację celów strategicznych określonych przez rząd, ani celów wyznaczonych przez UE, w tym cel zielonej transformacji i cyfryzacji.

(tylko jednej inwestycji został przypisany wskaźnik rezultatu określający wpływ na środowisko – B1.2 Ułatwienie realizacji obowiązku oszczędności energii dla przedsiębiorstw energetycznych: „Ograniczenie zużycia energii pierwotnej/końcowej na jednostkę produktu w przedsiębiorstwach – 125 toe – III kw. 2026 r.”)

Granty vs. Pożyczki

Konieczna jest rewizja listy inwestycji przedstawionych w ramach KPO pod kątem możliwości wykorzystania do ich realizacji środków z części pożyczkowej pochodzącej z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w tym:

- B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna (w zakresie: rozwój sieci przesyłowych)
- B1.1.4. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych

Realizacja wielu z planowanych inwestycji nie wymaga bezpośredniego wsparcia finansowego, ze względu na istniejące mechanizmy ich finansowania, dojrzałość rynkową i opłacalność wdrożenia w obecnych warunkach ekonomicznych.

Przeznaczenie dotacji z Instrumentu Odbudowy na projekty, które mogłyby skorzystać z pomocy zwrotnej (34,2 mld EUR), ogranicza dostępne środki na inicjatywy niezbędne z perspektywy strategicznej, a które wymagają do realizacji dużo większego wsparcia ze strony sektora publicznego.

W zaktualizowanej wersji rząd przedstawił strategię wydatkowania środków z części pożyczkowej do której Polska będzie miała do dyspozycji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. W KPO część pożyczkowa przewiduje inwestycje, których wartość szacowana jest na 12,1 mld EUR (z dostępnych 34,2 mld EUR). Do części pożyczkowej zostały zarówno przeniesione inwestycje, które w pierwotnej wersji były finansowe z grantów, w tym np.:

- B1.2.1. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych
- B2.3.1. Budowa morskich farm wiatrowych

jak i zupełnie nowe projekty inwestycyjne:

- B2.4.1. Magazyny energii
- B3.4.1. Inwestycje w zielone budownictwo wielorodzinne

O ile w wielu przypadkach wykorzystanie pomocy zwrotnej pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie dostępnych dla Polski środków, to wśród inwestycji planowanych w ramach części pożyczkowej pojawiają się także te, do których nieuzasadnione jest wykorzystanie takiego instrumentu finansowania.

W szczególności projekty, które mają charakter dóbr publicznych, takie jak np.:

- B3.2.1 Inwestycje w neutralizację zagrożeń oraz odnowę wielkoobszarowych terenów zdegradowanych i Morza Bałtyckiego
- B3.3.1 Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodną na obszarach wiejskich (pod warunkiem zapewnienia zgodności z zasadą DNSH)
- B3.4.1 Inwestycje na rzecz zielonej transformacji miast i ich obszarów funkcjonalnych

		<p>nie mają wystarczającej dojrzałości rynkowej i często nie są wystarczająco opłacalne, aby stanowiły obszar zainteresowania sektora prywatnego i nie wymagały pomocy dotacyjnej.</p> <p>Jednocześnie w części opisującej strategię wydatkowania grantów wciąż pozostały inwestycje, które ze względu na warunki rynkowe powinny zostać przeniesione do części pożyczkowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna • E1.1.1. Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej
<p>KPO vs. inne źródła finansowania</p>		
<p>KPO nie powinien uwzględniać inwestycji, które ze względu na swój charakter i cel mogą być skutecznie realizowane z innych, dedykowanych programów wsparcia (np. Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, Fundusz Modernizacyjny, FENIKS). Niezbędne jest uszczegółowienie delimitacji, z uwzględnieniem szczegółowych działań planowanych w ramach funduszy unijnych oraz zasilanych z przychodów EU ETS. Dotyczy to szczególnie inwestycji o wysokich alokacjach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A2.1.1. Duże projekty innowacyjne • B1.1.2. Efektywność energetyczna budynków mieszkalnych • E1.1.2. Zeroemisyjny transport zbiorowy 	<p>Zgodnie z art. 9 Rozporządzenia, środki pochodzące z Instrumentu na rzecz Odbudowy powinny „mieć charakter dodatkowy w stosunku do wsparcia udzielanego w ramach innych programów i instrumentów unijnych”. W zaprezentowanym projekcie KPO nie ma wystarczających informacji, żeby ocenić czy zasada ta została spełniona, tym bardziej, że część proponowanych przez rząd inwestycji będzie wspierała istniejące już programy. Nie mając wiedzy na temat całkowitej skali potrzeb finansowych i udziału pozostałych źródeł finansowania, nie można wykluczyć ryzyka, że środki dostępne z Instrumentu na rzecz Odbudowy zastąpią dotychczasowe strumienie finansowe pochodzące z funduszy spójności czy budżetu Państwa.</p> <p>W pierwszej połowie 2021 r. toczą się prace nad określeniem zasad wydatkowania i priorytetów m.in. Umowy Partnerstwa, Funduszu Modernizacyjnego, Funduszu Sprawiedliwej Transformacji oraz nowego funduszu krajowego finansowanego z dochodów z ETS. W projekcie KPO brakuje zapisów dotyczących tego, w jaki sposób zostanie zapewniona komplementarność tych funduszy.</p>	<p>Zapisy finalnej wersji KPO dotyczące demarkacji pomiędzy inwestycjami ujętymi w KPO a inwestycjami przewidzianymi w ramach innych instrumentów finansowych zostały poszerzone w sposób wybiórczy.</p> <p>Wciąż brakuje precyzyjnych zapisów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozwalających określić w jaki sposób środki pochodzące z KPO będą współgrały z istniejącymi już programami wsparcia (np. Czyste Powietrze), • dotyczących warunków, które zapewnią komplementarność funduszy (zarówno krajowych, jak i europejskich) <p>W ramach KPO wciąż rząd przewiduje realizację inwestycji, które ze względu na swój charakter i cel powinny być realizowane z innych instrumentów finansowania, w tym np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A2.1.1. Inwestycje wspierające robotyzację i innowacje w przedsiębiorstwach (wcześniej: Duże projekty innowacyjne)-> Fundusz Modernizacyjny/ Krajowy fundusz finansowany ze sprzedaży uprawnień EU ETS • A2.5. Wzmacnianie potencjału instytucji kultury do współpracy z sektorem nauki i przedsiębiorstwami -> Fundusze w ramach Umowy Partnerstwa, (FENG, FERC, programy regionalne)

Promowanie konkurencji i transparentności		
<p>Zmiana instytucji odpowiedzialnej za wdrażanie inwestycji „A2.1.1. Duże projekty innowacyjne” z Ministerstwa Aktywów Państwowych na Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii.</p>	<p>W przypadku interwencji o charakterze przekrojowym, obejmującym zarówno Spółki Skarbu Państwa jak i pozostałe podmioty działające na rynku, preferowane jest przydzielenie odpowiedzialności za jej wdrożenie resortowi odpowiedzialnemu za dany obszar polityki publicznej, a nie za nadzór nad SSP.</p>	<p>W nowym tekście KPO nie uwzględniono tej uwagi – organem odpowiedzialnym za wdrożenie pozostało Ministerstwo Aktywów Państwowych.</p>
<p>Zmiana instytucji odpowiedzialnej za wdrażanie inwestycji „B1.1.4. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych” z Ministerstwa Aktywów Państwowych na Ministerstwo Klimatu i Środowiska.</p>	<p>W przypadku interwencji o charakterze przekrojowym, obejmującym zarówno Spółki Skarbu Państwa jak i pozostałe podmioty działające na rynku, preferowane jest przydzielenie odpowiedzialności za jej wdrożenie resortowi odpowiedzialnemu za dany obszar polityki publicznej, a nie za nadzór nad SSP.</p>	<p>W nowym tekście KPO nie uwzględniono tej uwagi – organem odpowiedzialnym za wdrożenie pozostało Ministerstwo Aktywów Państwowych</p>
<p>Konieczne jest wdrożenie transparentnych, otwartych metod wyboru projektów, które będą mogły otrzymać wsparcie w ramach działań przewidzianych przez KPO.</p> <p>Konieczna jest weryfikacja wyboru „indyktywnej listy projektów” oraz „wskazywania projektów w trybie indywidualnym” jako metody wyboru projektów. W przypadku, gdy ze względów strategicznych taki proces jest nieunikniony, konieczne jest uzupełnienie informacji o: cele wsparcia, rezultaty oraz kryteria wyboru. Konieczne jest także uzupełnienie opisów planowanych inwestycji o szczegóły niezbędne do oceny DNSH.</p>	<p>Konieczność zwiększenia transparentności wydatkowania środków i wyboru projektów w ramach KPO. Obecnie brakuje wystarczających informacji, aby określić zgodność projektów z DNSH (np. E1.1.1)</p>	<p>Szczegóły dotyczące procesu wyboru projektów zostały uzupełnione w sposób wybiórczy. Nadal wiele inwestycji, których wdrażanie będzie opierało się o indyktywne listy projektów, nie zawiera opisów kryteriów, które będą musiały te projekty spełnić aby zostać wpisane na listę (w szczególności dotyczy to komponentu B i C).</p> <p>Ramowe kryteria wyboru projektów zostały przedstawione jedynie w komponentach D i E.</p> <p>Ponadto, inwestycje których wdrożenie przewidziane jest w trybie konkursowym najczęściej nie zawierają żadnych szczegółów dotyczących warunków uczestnictwa, czy kryteriów i zasad według których będą się one odbywały.</p>

<p>Włączenie do Komitetu Monitorującego realizację reform i inwestycji KPO przedstawicieli samorządów, sektora prywatnego oraz społeczeństwa obywatelskiego</p>	<p>Skuteczne monitorowanie postępów wdrażania KPO wymaga włączenia do tego procesu kluczowych grup interesariuszy. Jak wskazują doświadczenia z okresu przygotowywania planu, brak transparentności i późne realne włączenie interesariuszy w prace skutkuje osiągnięciem gorszych efektów końcowych.</p>	<p>W KPO został przedstawiony skład Komitetu Monitorującego, który uwzględni włączenie zarówno przedstawicieli samorządów, sektora prywatnego, jak i społeczeństwa obywatelskiego. Nadal brakuje jednak informacji dotyczących procedury wyboru, warunków i zasad uczestnictwa członków Komitetu. Ponadto, w KPO nie została precyzyjnie zdefiniowana rola Komitetu na poszczególnych etapach wdrażania KPO. Przedstawione zapisy nie pozwalają określić, czy Komitet będzie miał realny wpływ na operacjonalizację Planu ani jakie będą jego zasady działania.</p> <p>Warto wyciągnąć wnioski z ostatniego półrocza i w kolejnych miesiącach skupić się na zacieśnieniu dialogu rządu ze stroną społeczną – zwiększenie transparentności i wdrożenie jasnych zasad współpracy pozwoli nie tylko na zwiększenie efektywności procesu odbudowy, lecz także na długoterminowe wzmocnienie potencjału państwa w prowadzeniu polityki publicznej.</p>
<p>KPO a inwestycje gazowe</p>		
<p>Wprowadzenie maksymalnego udziału projektów gazowych w ramach inwestycji „B1.1.1. Inwestycje w źródła ciepła (chłodu) w systemach ciepłowniczych” oraz „B1.1.2. Efektywność energetyczna budynków mieszkalnych” oraz wprowadzenie obowiązku uzasadnienia braku możliwości realizacji alternatywnej, zeroemisyjnej inwestycji.</p>	<p>W obecnym kształcie nie jest możliwe określenie roli źródeł gazowych w inwestycjach B1.1.1 oraz B1.1.2, przy istotnym ryzyku, że będą one dominującym rodzajem wspieranych technologii. Nawet z uwzględnieniem konieczności bardzo szybkiej wymiany źródeł ciepła opartych na węglu, przejściowa rola gazu ziemnego oznacza, że każdorazowo należy rozważać możliwość zastąpienia inwestycji gazowych zeroemisyjnymi alternatywami w celu uniknięcia przeinwestowania w infrastrukturę gazową. Ustalenie maksymalnego udziału inwestycji w gaz na poziomie zagregowanym pozwoli też na ocenę realnego wkładu inwestycji w długookresową transformację polskiego ciepłownictwa i ogrzewnictwa w kierunku neutralności klimatycznej.</p>	<p>Zapisy dot. maksymalnego udziału projektów gazowych nie zostały wprowadzone. Nie jest również jasne, czy i w jakim stopniu wsparcie będzie różnicowało projekty oparte na źródłach zeroemisyjnych oraz projekty gazowe. Doprecyzowano jedynie, że w ramach wsparcia inwestycji ciepłowniczych, projekty kogeneracyjne oparte na gazie będą musiały spełniać warunek emisji niższych od 250 g CO₂e/kWh.</p>
<p>Korekta zapisów dot. inwestycji „B1.1.4. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach” w celu</p>	<p>Wzrost roli gazu ziemnego w przedsiębiorstwach w najbliższych latach wymuszany będzie przez bodźce rynkowe i regulacyjne. Jednocześnie w</p>	<p>Zapisy umożliwiające wsparcie inwestycji gazowych zostały utrzymane. Pozytywną zmianą jest natomiast wskazanie stopnia ograniczenia emisji CO₂ oraz spójności z istniejącymi planami</p>

<p>doprecyzowania, że wspierane projekty mogą korzystać jedynie z zeroemisyjnych nośników energii. Obecne brzmienie sugeruje, że środki mogą wspierać również inwestycje gazowe.</p>	<p>dłuższym okresie gaz ziemny musi zostać zastąpiony zeroemisyjnymi nośnikami energii lub uzupełniony o instalacje CCS. Z tego powodu środki publiczne powinny służyć ograniczeniu przejściowego wzrostu popytu na gaz ziemny, co możliwe jest poprzez wsparcie inwestycji w efektywność energetyczną i OZE (na warunkach wsparcia zwrotnego), a także wspierać rozwój zeroemisyjnych alternatyw dla konwencjonalnych instalacji gazowych (na warunkach wsparcia bezzwrotnego).</p>	<p>neutralności klimatycznej jako kryteriów, które będą brane pod uwagę przy wyborze projektów. Ostateczny wpływ na rozwój zeroemisyjnych rozwiązań w przedsiębiorstwach będzie jednak zależał od szczegółów procesu oceny projektów.</p>
<p>Doprecyzowanie zapisów dot. wszystkich inwestycji, dla których KPO dopuszcza zastosowanie technologii opartych na gazie ziemnym tak, by informacja ta była czytelnie przedstawiona wraz z uzasadnieniem oraz wskazaniem maksymalnego % środków przeznaczonych na inwestycje gazowe.</p>	<p>Obecne zapisy KPO nie pozwalają jasno określić roli gazu w inwestycjach. Przykładowo, opis demarkacji celu B2. zawiera stwierdzenie „działania w zakresie zrównoważonej infrastruktury gazowej planowane są do wsparcia w pierwszej kolejności ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności”, jednak żadna z inwestycji w ramach celu B2 nie zawiera wyraźnej informacji dot. tego, że miałyby ona obejmować inwestycje w infrastrukturę gazową.</p>	<p>Zapis „działania w zakresie zrównoważonej infrastruktury gazowej planowane są do wsparcia w pierwszej kolejności ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności” został utrzymany, bez wskazania jakiego rodzaju zrównoważona infrastruktura gazowa ma być wspierana w ramach celu B2 ani jaki % środków miałby być przeznaczony na ten typ inwestycji.</p>
<p>Wykluczenie możliwości wjazdu pojazdów osobowych napędzanych gazem ziemnym do stref czystego transportu przewidzianych w ramach reformy E1.1</p>	<p>Interwencje przewidziane w ramach KPO powinny respektować zasadę DNSH, a uwzględnienie pojazdów osobowych napędzanych gazem ziemnym w ramach tej reformy promuje wykorzystanie technologii opartych o paliwa kopalne.</p>	<p>Zapis dot. możliwości wjazdu pojazdów napędzanych gazem został utrzymany bez zmian.</p>
<p>Uwagi sektorowe do poszczególnych inwestycji/reform</p>		
<p>Energetyka</p>		
<p>Konieczność doprecyzowania zakresu zmian wchodzących w inwestycje „B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii” dotyczących usprawnienia procedur i przyspieszanie wdrażania rozwiązań z zakresu lądowej</p>	<p>Obecnie kwestii tej poświęcone jest jedno zdanie, przy braku harmonogramów i szczegółów propozycji oraz wskazaniu jaki jest jej oczekiwany wpływ na wzrost potencjału inwestycji w energetykę wiatrową na lądzie. Nie odpowiada to faktycznemu znaczeniu, jakie energetyka</p>	<p>W KPO znalazł się dużo bardziej rozbudowany opis planowanych zmian w ustawie o OZE, obejmujący – poza uwzględnionymi już w pierwotnej wersji zmianami dotyczącym morskiej energetyki wiatrowej – także zmiany istotne z punktu widzenia rozwoju energetyki wiatrowej na lądzie (planowany kierunek zmian przepisów dotyczących tzw. zasady 10H) oraz energetyki</p>

<p>energetyki wiatrowej. Szczegóły powinny m.in. określić zakres zmian dot. tzw. zasady 10H.</p>	<p>wiatrowa na lądzie może mieć dla dekarbonizacji polskiej energetyki.</p>	<p>rozproszonej i prosumenckiej (wdrożenie do polskiego porządku prawnego części zapisów dyrektywy REDII), oraz kilka innych zmian dotyczących funkcjonowania rynku energii. W komponentie pożyczkowym opisano także planowane do przyjęcia przepisy dotyczące funkcjonowania magazynów energii elektrycznej. Daje to pełniejszy obraz planowanych reform w tym obszarze i większa przewidywalność regulacji. Niemniej, adekwatność proponowanych rozwiązań można szczegółowo ocenić tylko w tych przypadkach, w których są już znane projekty legislacyjne (nowelizacja 10H, przepisy dla magazynów). Sam KPO nadal nie określa mierzalnych celów ani wskaźników ich realizacji dla poszczególnych reform.</p>
<p>Doprecyzowanie opisu inwestycji „B2.2.2. Wsparcie dla wielkoskalowych inwestycji w OZE” w sposób, który jednoznacznie wskazuje na ograniczenie jej zakresu do rozbudowy infrastruktury portowej.</p>	<p>Obecne zapisy dot. inwestycji B2.2.2 nie są spójne i mogą sugerować, że alokowane środki zostaną przeznaczone nie tylko na rozbudowę infrastruktury portowej. Np. lista punktów w sekcji „Charakterystyka” może być interpretowana zarówno jako kolejne uszczegółowienia zakresu interwencji, jak i rozłączne działania („projekty związane z budową morskich farm wiatrowych” a „budowa infrastruktury portowej”).</p>	<p>W KPO doprecyzowano, że przedmiotem wsparcia będzie infrastruktura portowa dla morskiej energetyki wiatrowej, tj. jeden terminal instalacyjny i dwa terminale serwisowe.</p>
<p>Modyfikacja zakresu inwestycji „B3.1.3. Zielona transformacja miast i obszarów funkcjonalnych”: podział inwestycji na mniejsze pule z dedykowanymi celami i wskaźnikami lub też jednoznaczne wskazanie, że wspierane będą zintegrowane projekty.</p>	<p>W obecnym kształcie inwestycja ta obejmuje długi katalog możliwych projektów o zróżnicowanym oddziaływaniu, zarówno po stronie redukcji emisji jak i adaptacji do zmian klimatu czy też poprawy innych parametrów środowiskowych. Zwiększa to ryzyko: 1) dublowania się z innymi programami wsparcia, 2) zdominowania programu wsparcia przez jeden typ projektów przy braku postępów w innych obszarach, 3) realizacji rozproszonych inwestycji, które nie osiągną efektów synergii i skali. Obecny kształt inwestycji uniemożliwia też określenie czytelnych wskaźników efektów podjętych działań. Należy zdecydować, czy celem inwestycji jest osiągnięcie konkretnych efektów środowiskowych (wówczas preferowane jest zawężenie katalogu wspieranych rodzajów projektów i podział inwestycji na mniejsze pule z przypisanymi wskaźnikami konkretnych efektów),</p>	<p>W KPO odniesiono się do potrzeby strategicznego planowania inwestycji, przywołując przyjęte już nowe przepisy nt. zarządzania rozwojem oparte na zintegrowanym i ukierunkowanym terytorialnie podejściu. Ponadto KPO zapowiada kilka kolejnych reform, w tym zmianę krajowej polityki miejskiej w celu uwzględnienia aspektów klimatycznych i środowiskowych w procesach rewitalizacji oraz przygotowanie nowej ustawy o zrównoważonym rozwoju miast w duchu Zielonego Ładu.</p> <p>Wsparcie ma być kierowane do miast za pośrednictwem nowo powstałego Funduszu Zielonej Transformacji Miast, który będzie stałym instrumentem finansowym służącym wzmocnieniu zdolności miast do inwestowania w zieloną transformację, do którego środki z KPO będą pierwszym wkładem. Proponowany Fundusz może istotnie stać się ważnym instrumentem wspierającym transformację miast i zapewniającym strategiczną i terytorialną spójność finansowanych działań, ale będzie to zależało</p>

	<p>czy też wsparcie zintegrowanego podejścia zazieleniania mniejszych miast (wówczas należy zwiększyć wymagania co do kompleksowości inwestycji). Preferowaną opcją wydaje się drugie rozwiązanie, które wykracza poza typowe projekty wspierane przez fundusze unijne, jednak ostateczna decyzja powinna zależeć od dostępności środków i planowanych działań w innych programach wsparcia.</p>	<p>do tego, czy przyjmie on ambitną i spójną strategię wsparcia oraz będzie stosował transparentne i obiektywne kryteria wyboru projektów, uwzględniające wymogi zielonego finansowania określone w taksonomii.</p> <p>Ponadto jego skuteczność będzie uzależniona od zapewnienia mu długoterminowego finansowania. W KPO brak informacji o tym, jak będzie finansowany Fundusz na dalszych etapach. Ma on być zasilony środkami z puli pożyczkowej w ramach KPO i nie jest jasne, na jakich zasadach wsparcie będzie udzielane samorządom – czy będą to pożyczki, czy dotacje. W tym pierwszym przypadku Fundusz może okazać się mniej użyteczny ze względu na osłabioną pozycję finansową samorządów i czynniki ograniczające ich zdolność do zaciągania długu, w tym obecne zasady finansowania JST oraz kształt reguł fiskalnych, które uniemożliwiają nawet najsilniejszym jednostkom o mocnej bazie dochodowej i dużym wzroście gospodarczym, zaciąganie długu na cele inwestycyjne powyżej pewnego – nisko określonego – pułapu. Pożyczkowy instrument wsparcia dla samorządów będzie ponadto konkurować o projekty z innymi pożyczkodawcami (np. EBI).</p>
<p>Budynki</p>		
<p>Uwzględnienie w ramach reformy „B1.1 Czyste powietrze” wycofania możliwości finansowania z Programu Priorytetowego NFOŚiGW „Czyste powietrze” inwestycji w źródła oparte na węglu, ujednoczenie zasad wsparcia dla źródeł gazowych ze środków KPO i NFOŚiGW.</p>	<p>Biorąc pod uwagę komplementarność finansowania działań w obszarze budynków jednorodzinnych z KPO oraz ze środków NFOŚiGW, uruchomienie środków z KPO obwarowanych dodatkowymi warunkami (np. brak możliwości finansowania kotłów węglowych) sprawi, że wnioski dot. zeroemisyjnych źródeł będą kierowane przede wszystkim do programu finansowanego w ramach KPO, a wnioski dot. emisyjnych źródeł trafią do programu krajowego. W praktyce może to prowadzić wręcz do wzrostu finansowania źródeł węglowych ze środków krajowych, co będzie pośrednim skutkiem pojawienia się nowych funduszy w ramach KPO. Uniknięcie tej sytuacji wymaga ujednoczenia zasad dla projektów finansowanych zarówno z KPO, jak i ze środków krajowych.</p>	<p>Nowy tekst KPO opisuje szczegółowo wprowadzone niedawno, toczące się i planowane zmiany w programie Czyste Powietrze. Nie ma wśród nich jednak wykluczenia wsparcia dla nowych kotłów na węgiel, ani też rewizji zasad wsparcia dla źródeł gazowych. Biorąc pod uwagę skalę środków skierowanych w ramach Planu na wsparcie wymiany źródeł ogrzewania w budynkach, istnieje ryzyko wytworzenia się dwóch równoległych systemów finansowania inwestycji w tym obszarze: niskoemisyjny (finansowany w ramach KPO) i wysokoemisyjny (finansowany ze środków krajowych). Jest to jedna z największych luk Planu w obszarze wsparcia transformacji gospodarki ku neutralności klimatycznej, szczególnie rażąca wobec prawdopodobnego objęcia bezpośrednich emisji z budynków mieszkalnych systemem handlu emisjami w średnim okresie.</p>

<p>Przeniesienie inwestycji „B3.1.4” Pasywne obiekty lokalnej aktywności społecznej” do celu B1.</p>	<p>Pozwoli to na zachowanie spójności dokumentu (wszystkie interwencje dot. efektywności energetycznej budynków przypisane do jednego celu) i zastosowanie spójnych warunków i wytycznych odnośnie działań o tym samym profilu.</p>	<p>Uwaga uwzględniona w zakresie przeniesienia inwestycji do celu B1. Jednocześnie jednak opisy inwestycji nadal różnią się szczegółowością (np. w zakresie ramowych kryteriów wyboru projektów).</p>
<p>Zastosowanie jednolitego poziomu ambicji w zakresie renowacji budynków użyteczności publicznej w ramach inwestycji „B1.1.3. Termomodernizacja szkół” oraz „B3.1.4 Pasywne obiekty lokalnej aktywności społecznej” – wdrożenie działań w ramach obu inwestycji umożliwiających osiągnięcie statusu budynków pasywnych przez budynki użyteczności publicznej</p>	<p>Inwestycje B.1.1.3 i B3.1.4 wydają się cechować zróżnicowanym poziomem ambicji w zakresie docelowo poziomu efektywności energetycznej i emisyjności budynków. Biorąc pod uwagę jednorazową dostępność środków z KPO, wiodącą rolę sektora publicznego w renowacji zasobów budowlanych oraz perspektywę dalszego zaostrzania celów redukcji emisji obejmujących sektor budynków (w tym perspektywę włączenia budynków do systemu EU ETS), uzasadnione jest potraktowanie obu inwestycji jako programów flagowych, zapewniających głęboką termomodernizację i wyeliminowanie bezpośrednich emisji, przy jednoczesnej poprawie komfortu i oddziaływania na zdrowie użytkowników budynków.</p>	<p>Poziom ambicji inwestycji w obszarze termomodernizacji szkół pozostał niezmieniony, a w przypadku obiektów lokalnej aktywności społecznej nastąpiło jego obniżenie, na co wskazuje rezygnacja z „pasywności” obiektów jako celu inwestycji. Jednocześnie wskaźniki dot. poprawy efektywności energetycznej ustalono na poziomie min. 25%, co wskazuje na możliwość realizacji inwestycji nieadekwatnych do zmieniającego się otoczenia rynkowego (w tym przyszłego wzrostu kosztów wykorzystania paliw kopalnych z powodów regulacyjnych). Jest to szczególnie problematyczne biorąc pod uwagę wiodącą rolę sektora publicznego w tego rodzaju inwestycjach.</p>
<p>Przemysł</p>		
<p>Przeniesienie inwestycji „B1.1.4. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych” do części pożyczkowej, wykorzystanie uwolnionych środków do wdrożenia nowej inwestycji w zakresie wsparcia pilotaży innowacyjnych zeroemisyjnych technologii w przemyśle w ramach obszaru A2.1</p>	<p>W aktualnych warunkach rynkowych inwestycje w inkrementalną poprawę efektywności energetycznej czy źródła odnawialne stają się konkurencyjne kosztowo (co uzasadnia ich wsparcie przez instrumenty zwrotne), a jednocześnie są niewystarczające w przypadku dekarbonizacji energochłonnych i emisyjnych przedsiębiorstw. Jakościowe zmiany procesów produkcyjnych wymagają wysokich nakładów początkowych i cechują się wysokim poziomem ryzyka, co uzasadnia wsparcie w formie dotacji. Zainteresowanie tą formą wsparcia potwierdzają nabory do ogólnoeuropejskiego Funduszu na rzecz Innowacji w ramach EU ETS, w których startują podmioty z Polski. Skala Funduszu jest jednak zbyt mała, by wesprzeć wszystkie</p>	<p>Działanie zostało przeniesione do części pożyczkowej, dodano ponadto ramowe kryteria wyboru projektów. Jednocześnie jednak lista wspieranych działań została rozszerzona o działania dotyczące transformacji sektorów energochłonnych, w przypadku których finansowanie zwrotne może wspierać niewielkie i stopniowe oszczędności energii, ale jest nieadekwatnym instrumentem w przypadku pionierskich inwestycji w zastąpienie wysokoemisyjnych technologii i procesów przemysłowych. Inwestycje takie cechują bowiem wysokie nakłady początkowe i duży poziom ryzyka, co uzasadnia zastosowanie w ich przypadku wsparcia dotacyjnego.</p>

	<p>obiecujące projekty, dlatego uruchomienie dodatkowego instrumentu na poziomie krajowym jest uzasadnione.</p> <p>Możliwe jest też poszerzenie tej puli o część środków z inwestycji „A2.1.1. Duże projekty innowacyjne”.</p>	
<p>Przeniesienie inwestycji E1.1.1. Wsparcie przemysłu dla gospodarki niskoemisyjnej do obszaru A2.1 i poszerzenie jego zakresu o inwestycje w przedsiębiorstwa zapewniające zeroemisyjne technologie również poza transportem i energetyką. Zarazem konieczne jest wdrożenie transparentnych, otwartych metod wyboru projektów, które będą mogły otrzymać wsparcie w ramach inwestycji przewidywanych w ramach obszaru A2.1</p> <p>Zmiana formuły inwestycji na bardziej przekrojową wiąże się też z potrzebą rozważenia zmiany za instytucji odpowiedzialnej za wdrażanie inwestycji z Ministerstwa Klimatu i Środowiska na Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii.</p>	<p>Szczegóły na temat charakteru wsparcia przewidywanego w ramach E1.1.1. zostały określone jedynie w skróconym opisie KPO. Zgodnie z tymi informacjami inwestycje mają wspierać nie tylko rozwój elektromobilności, lecz także OZE (fabryka ogniw fotowoltaicznych), co podważa zasadność umieszczenia tej inwestycji w komponencie E. Jednocześnie ze względu na dynamikę zmian rynkowych, możliwe jest pojawienie się kolejnych obiecujących inicjatyw w zakresie zeroemisyjnych technologii w kolejnych obszarach (np. źródła ciepła, technologie przemysłowe, rozwiązania cyfrowe). Uzasadnia to bardziej przekrojowy i otwarty proces wyboru wspieranych projektów.</p> <p>Typy inwestycji planowane w ramach E1.1.1 przedstawione w skróconym opisie KPO mogłyby być zrealizowane w ramach obszaru A2.1, który dedykowany jest przekrojowemu wsparciu inwestycji w rozwój innowacji środowiskowych.</p> <p>Jednocześnie w opisie inwestycji, nie podano uzasadnienia warunków wyboru projektów, co przy planowanym wsparciu jedynie 3 projektów wiąże się z ryzykiem braku transparentności. Ponadto, brak szczegółowego zakresu inwestycji uniemożliwia ocenę E1.1.1 pod kątem DNSH.</p>	<p>Inwestycja E.1.1.1 „Wsparcie dla gospodarki zeroemisyjnej” pozostała częścią komponentu dot. mobilności. Zmieniona lista rodzajów instalacji przemysłowych kwalifikujących się do wsparcia jest z jednej strony zawężająca w stosunku do pierwotnego sformułowania, a z drugiej niejasna. W rozszerzonym opisie mechanizmu wdrażania inwestycji nadal brak jest zapisów gwarantujących transparentny wybór projektów. Nadal brakuje także zapisów umożliwiających ocenę zgodności inwestycji z zasadą DNSH.</p>
<p>Przeniesienie środków z inwestycji „A2.1.4. Mobilność bezzałogowa (Bezzałogowe statki powietrzne)” do inwestycji o bardziej przekrojowym charakterze.</p>	<p>KPO powinno obejmować inwestycje, które mają potencjał istotnego przyczynienia się do realizacji strategicznych celów rozwojowych państwa (odbudowa gospodarki, zielona i cyfrowa transformacja). KPO nie przedstawia uzasadnienia wyodrębnienia obszaru „mobilność bezzałogowa” i przypisanie do niego z góry określonej kwoty. Nie</p>	<p>W KPO rozwój mobilności bezzałogowej nie został włączony w ramy bardziej przekrojowego działania inwestycyjnego, nie zawarto tam również przekonującego uzasadnienia dla skierowania na ten cel dedykowanej puli środków dotacyjnych (podczas gdy wsparcie dla rozwoju technologii satelitarnych obserwacji Ziemi uwzględniono w części pożyczkowej).</p>

	<p>przedstawiono uzasadnienia, czemu wsparcie w ramach horyzontalnych instrumentów jest niewystarczające dla zapewnienia odpowiedniego (z perspektywy strategicznych potrzeb polskiej gospodarki) rozwoju podmiotów działających w tej branży.</p>	<p>Działanie to jest nadal wliczane do 37% na ochronę klimatu i środowiska (obecnie w 40%), wciąż jednak brakuje wyjaśnienia, jaki wkład w ochronę klimatu ma ono wnieść.</p>
<p>Transport</p>		
<p>Uwzględnienie w ramach komponentu E1 inwestycji umożliwiających rozwój transportu szynowego przez samorządy</p>	<p>Rozwój transportu szynowego w miastach zarówno przyczyni się do celu głównego KPO – odbudowy gospodarki po pandemii, jak i celu niskoemisyjnej transformacji gospodarki. Charakter inwestycji z jednej strony odpowiada wymaganiom i specyfice funduszy pochodzących z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, z drugiej zaś ze względu na wysoką kapitałochłonność i ograniczone zasoby finansowe samorządów jest pożądanym obszarem wsparcia z funduszy publicznych.</p>	<p>Wsparcie dla rozwoju transportu szynowego w miastach uwzględniono w części pożyczkowej KPO, przy czym dotyczy ono jedynie zakupu taboru, nie ma zaś mowy o rozwoju infrastruktury dla transportu szynowego. Ze względu na wysoką kapitałochłonność tego rodzaju inwestycji oraz ograniczone zasoby finansowe samorządów wsparcie pożyczkowe może okazać się mało atrakcyjne dla potencjalnych beneficjentów i przez to nieefektywne, tym bardziej, że środki dotacyjne na zakup taboru będą dostępne w ramach funduszy polityki spójności, i to tam samorządy będą szukać finansowania w pierwszej kolejności.</p>

WiseEuropa

ul. Królewska 2/26
00-065 Warszawa
tel.: +48 22 513 14 18
e-mail: office@Wise-Europa.eu

www.Wise-Europa.eu